

Työterveyslaitos

Opetus- ja kulttuuriministeriö

4.8.2021

kirjaamo@minedu.fi

Viite: , Lausuntopyyntö OKM, VN/17453/2021, HE laiksi tutkimustietovarannoista

OKM, VN/17453/2021, HE LAIKSI TUTKIMUSTIETOVARANNOISTA

Työterveyslaitos kiittää mahdollisuudesta saada antaa lausuntonsa lakiesityksestä ja ilmaisee yleisen tukensa tutkimustietovarannon perustamiselle sekä lakiesityksessä ehdotetulle tietojen käsittelylle. Tuomme alla esiin joitakin Työterveyslaitoksen erityisluonteeseen liittyviä seikkoja.

Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Työterveyslaitoksella ei tällä hetkellä ole omaa yksittäistä tutkimustietovarantoa, missä tutkimustiedot yksiselitteisesti olisivat, mutta tähän liittyvä kehitystyö on meneillään. Tietojen luovuttaminen edellyttäisi tietoturvan ja kustannusten näkökulmasta ilmeisesti dedikoidun, väliaikaisen tietovarannon luomista, johon annettaisiin käyttöoikeudet. Vastaavasti tietojen siirto tutkimustietovarannosta Työterveyslaitokseen tapahtuisi tätä kautta. Arvioidut kehittämisen kokonaiskustannukset olisivat 75 000 euroa ja vuotuiset toimintakustannukset 60 000 euroa.

Säännöskohtaiset perustelut

3 §: Onko 3 mom. 6 kohdassa kuvattu riittävällä tarkkuudella käsiteltävät henkilötiedot? Asialla on merkitystä paitsi rekisteröityjen myös tutkimustoimijoiden osalta, joita koskee 5 § säädetty huolellisuusvelvoite. On vaikea sanoa etukäteen, minkä kaiken henkilötiedon oikeellisuudesta tutkimustoimija voi vastata: esim. ORCID-tunnisteen hankkii tutkija itse. Kaikilla TTL:n tutkimuksissa työskentelevillä ei ORCID-tunnusta edes ole. Jos tunnusta ei ole, ei tietoja ilmeisesti joko luovutettaisi tai omia tietoja ei voisi palvelussa hallinnoida? Näin ollen olisi tarpeen tarjota vaihtoehtoisia tunnistautumistapoja.

5 §: Kohdassa jää mielestämme epäselväksi, mitkä ovat henkilötietojen käsittelyn kaikki perusteet. OKM:n käsittelyperusteeksi mainitaan lakisääteinen velvoite, mutta tutkimustoimijoille mainitaan useita vaihtoehtoisia perusteita ja luovuttamisen todetaan olevan vapaaehtoista ("voivat luovuttaa"). Tämä johtaa hieman epämääräiseen tilanteeseen, jossa OKM:llä on *velvollisuus* käsitellä tietoja, jotka tutkimustoimijat *mahdollisesti* sille luovuttavat. Tutkimustoimijoiden osalta suostumuksen tai sopimuksen käyttäminen

käsittelyperusteena on myös hankalaa, sillä luovutettavaksi saattaa tulla sellaistenkin henkilöiden tietoja, joilla ei ole tutkijananimikettä tai jotka eivät ole tutkijataustaisia. Luovuttamisen kirjaaminen työsopimuksiin ennakoivasti tai suostumusten tapauskohtainen pyytäminen lisääisi hallinnollista työtä. Yksi ratkaisu voisi olla tämän lain yhteydessä sen toteaminen, että tutkimustietovarantoon tarvittavien tietojen käsittely on tutkimustoimijoille yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista.

Suostumukseen liittyisi luovuttamisen estäminen peruuttamalla ja yleisen edun mukaisessa luovuttamisessa tutkijalla olisi mahdollisuus vastustaa. On epäselvää, miten tulisi toimia, jos tutkimusryhmästä jotkut eivät halua tietojaan luovutettavan. Tai jos tutkija haluaisi vastustaa käsittelyä myöhemmin, sallisiko OKM tietojen poistamisen (koska käsittely perustuisi lakisääteiseen velvoitteeseen)?

Husman Päivi
johtaja

Virtanen Simo
tietosuojavastaava

Salin Ulla
kehittämispäällikkö

Suoninen Antti-Heikki
kehittämispäällikkö